Kako pokrenuti sudski postupak?

Croatie

1 Moram li se obratiti sudu ili postoji i druga mogućnost?

Stranka može spor riješiti na sudu, no postoje i izvansudske metode rješavanja sporova. U Republici Hrvatskoj takve metode uključuju arbitražu, mirenje i sudske postupke u širem smislu u cilju poticanja postizanja nagodbi.

Postupak mirenja u građanskim, trgovačkim, radnim i drugim sporovima o pravima kojima stranke mogu slobodno raspolagati uređen je Zakonom o mirenju („Narodne novine“, broj 18/11). Mirenje ili medijacija (lat. mediare = posredovanje) je svaki postupak, bez obzira na njegov naziv (mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija), u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti svoj spor, odnosno postići međusobno prihvatljiv sporazum koji je u skladu s njihovim potrebama i interesima, uz pomoć treće nepristrane osobe - jednog ili više izmiritelja (posrednik, medijator, koncilijator), koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje. Mirenje se provodi na način o kojem su se stranke sporazumjele, a sam postupak mirenja karakterizira dispozitivnost i stranačka autonomija, dobrovoljnost i konsenzualnost, neformalnost i povjerljivost postupka, procesna ravnoteža stranaka.

S druge strane, arbitraža ili izbrano suđenje je suđenje pred arbitražnim sudom bez obzira organizira li ga ili njegovo djelovanje osigurava pravna osoba ili tijelo pravne osobe koje organizira i osigurava djelovanje arbitražnih sudova ili ne. Arbitraža je dobrovoljan, brz, učinkovit, ne javan način rješavanja sporova gdje stranke mogu dogovoriti tko će suditi dođe li do spora, mjestu arbitraže, mjerodavnom materijalnom i procesnom pravu, jeziku ili o jezicima na kojima će se provoditi arbitraža, a odluka arbitražnog suda o biti spora ima snagu pravomoćne sudske presude.

Zakonom o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07,84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje u tekstu: ZPP) propisano je da sud može uvažavajući sve okolnosti, posebno interes stranaka i trećih osoba vezanih uz stranke te trajnost njihovih odnosa i upućenost jednih na druge, na ročištu ili izvan ročišta rješenjem uputiti stranke da u roku od osam dana pokrenu postupak mirenja ili rješenjem strankama predložiti rješavanje spora u postupku mirenja. Također, sud će tijekom pripremnog ročišta upoznati stranke s mogućnostima da spor riješe sudskom nagodbom ili u postupku mirenja i obrazložiti im te mogućnosti.

U određenim slučajevima (podnošenje tužbe protiv Republike Hrvatske), osoba koja namjerava podnijeti takvu tužbu dužna se je prije podnošenja iste obratiti sa zahtjevom za mirno rješenje spora državnom odvjetništvu koje je stvarno i mjesno nadležno za zastupanje na sudu pred kojim namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske, osim u slučajevima u kojima je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe. Zahtjev za mirno rješenje spora mora sadržavati sve ono što mora sadržavati tužba.

2 Postoji li vremensko ograničenje za pokretanje sudskog spora?

Rokovi za pokretanje sudskog postupka ovise o vrsti i pravnoj prirodi zahtjeva. Tako je primjerice kod sudske zaštite prava iz radnog odnosa propisan rok od petnaest dana u kojem radnik mora podnijeti tužbu nadležnom sudu radi zaštite povrijeđenog prava i to nakon što je radnik podnio poslodavcu zahtjev za zaštitu prava, osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadom štete ili drugog novčanog potraživanja iz radnog odnosa.

3 Trebam li se obratiti sudu u ovoj državi članici?

Da. U Republici Hrvatskoj, u parničnom postupku, sudovi sude u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom, a sudbenu vlast obavljaju redovni i specijalizirani sudovi te Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Redovni sudovi su općinski sudovi i županijski sudovi. Specijalizirani sudovi su trgovački sudovi, upravni sudovi, prekršajni sudovi, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Visoki upravni sud Republike Hrvatske i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske.

Najviši sud u Republici Hrvatskoj je Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Zakonom se mogu prema stvarnoj nadležnosti ili za određena pravna područja ustanovljavati i drugi redovni i specijalizirani sudovi.

4 Ako je tako, kojem bih se točno sudu morao obratiti u ovoj državi članici s obzirom na to gdje ja živim i gdje druga stranka živi, odnosno s obzirom na druge aspekte mog predmeta?

Opće je pravilo da je za suđenje nadležan sud koji je općemjesno nadležan za tuženika, a to će biti sud na čijem području tuženik ima prebivalište, a ako tuženik nema prebivalište u Republici Hrvatskoj opće mjesno nadležan je sud na čijem području tuženik ima boravište.

Ako tuženik pored prebivališta ima i boravište u kojem drugom mjestu, a prema okolnostima može se pretpostaviti da će tu dulje vrijeme boraviti, općemjesno je nadležan i sud boravišta tuženika.

Za suđenje u sporovima protiv državljanina Republike Hrvatske koji stalno živi u inozemstvu, kamo je upućen na službu ili na rad od državnog tijela ili pravne osobe, općemjesno je nadležan sud njegova posljednjeg prebivališta u Republici Hrvatskoj.

U sporu s međunarodnim elementom, sud u Republici Hrvatskoj nadležan je za suđenje kad je njegova nadležnost izričito određena zakonom ili međunarodnim ugovorom. Ako u zakonu ili međunarodnom ugovoru nema izričite odredbe o nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj za određenu vrstu sporova, sud u Republici Hrvatskoj nadležan je za suđenje u toj vrsti sporova i kad njegova nadležnost proizlazi iz odredaba zakona o mjesnoj nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj.

5 Kojem bih se točno sudu trebao obratiti u ovoj državi članici s obzirom na prirodu mog predmeta i vrijednost spora?

Navedeno ovisi o vrsti spora i odredbama ZPP-a koje reguliraju pitanja stvarne i mjesne nadležnosti.

Vrijednost predmeta spora ne predstavlja poseban kriterij koji bi utjecao na stvarnu i/ili mjesnu nadležnost sudova u Republici Hrvatskoj.

6 Mogu li sam pokrenuti sudski postupak ili to moram učiniti putem posrednika, primjerice odvjetnika?

Prema sadašnjem parničnom procesnom uređenju u skladu s odredbama ZPP-a, svaka je stranka – fizička i pravna osoba – ovlaštena slobodno odabrati hoće li se samostalno zastupati u postupku, ili će uzeti punomoćnika, koji je u pravilu iz redova odvjetnika, ako odredbama ZPP-a nije drugačije određeno.

S druge strane, značajno ograničenje od načela permisivnosti predstavlja odredba članka 91. ZPP-a kojom je propisano da ako u parnicama o imovinskopravnim zahtjevima vrijednost predmeta spora prelazi 50.000,00 kuna, punomoćnici pravnih osoba mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit.

Također, odredbom članka 91.a ZPP-a propisano je da stranka može podnijeti prijedlog za dopuštenje revizije i reviziju preko opunomoćenika koji je odvjetnik, a samo iznimno, stranka može sama podnijeti prijedlog za dopuštenje revizije i reviziju ako ima položeni pravosudni ispit, odnosno za nju može prijedlog za dopuštenje revizije i reviziju podnijeti kao opunomoćenik osoba koja ju je prema odredbama ZPP-a ili kojega drugog zakona ovlaštena zastupati u tom svojstvu iako nije odvjetnik – ako ima položen pravosudni ispit.

7 Kome točno podnosim zahtjev za pokretanje spora: prijamnom uredu ili uredu sudskog službenika ili nekoj drugoj službi?

Parnični postupak pokreće se tužbom pred nadležnim sudom, a tužba se može podnijeti neposredno u prijamnoj pisarnici suda, putem pošte i telegrafski.

8 Na kojem jeziku mogu podnijeti zahtjev? Mogu li to učiniti usmeno ili zahtjev mora biti u pisanom obliku? Mogu li zahtjev poslati faksom ili elektroničkom poštom?

Parnični postupak vodi se na hrvatskom jeziku i uz uporabu latiničnog pisma ako za uporabu u pojedinim sudovima nije zakonom uveden koji drugi jezik ili koje drugo pismo.

Stranke i drugi sudionici u postupku upućuju sudu svoje tužbe, žalbe i druge podneske na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Tužba se može podnijeti neposredno u prijamnoj pisarnici suda, putem pošte i telegrafski premda je u praksi najčešće da se podnosi ili neposredno u prijamnoj pisarnici suda ili putem pošte.

Zakonom o parničnom postupku predviđena je mogućnost da se podnesak može podnijeti u elektroničkom obliku. Podnesak u elektroničkom obliku mora biti potpisan kvalificiranim elektroničkim potpisom u skladu s posebnim propisima.

9 Postoje li posebni obrasci za pokretanje postupaka, a ako ne, kako moram izložiti predmet? Je li potrebno uvrstiti neke elemente u spis?

Obrasci se koriste samo kod europskih postupaka za sporove male vrijednosti, a detaljnije o tome vidjeti informativni priručnik pod nazivom „Sporovi male vrijednosti – Republika Hrvatska“.

Zakonom o parničnom postupku propisano je što tužba treba sadržavati i to: određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (članak 106. ZPP-a).

Ono što svaki podnesak, uključujući tužbu mora sadržavati jest: oznaku suda, ime, prebivalište, odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, osobni identifikacijski broj stranke koja podnosi podnesak, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnositelja.

Stranka, odnosno njezin zastupnik potpisuju podnesak na njegovu kraju.

Ako izjava sadrži kakav zahtjev, stranka treba da u podnesku navede činjenice na kojima temelji zahtjev i dokaze kad je to potrebno.

Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva; a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.

10 Hoću li morati platiti sudske troškove? Ako hoću, kada? Hoću li morati plaćati odvjetnika od samog podnošenja zahtjeva?

U odnosu na sudske troškove, stranka je obvezna platiti sudske pristojbe koje su regulirane Zakonom o sudskim pristojbama („Narodne novine“, broj 118/18; dalje u tekstu: ZSP).

Pristojbe propisane ZSP-om dužna je platiti osoba na čiji se zahtjev ili u čijem se interesu poduzimaju radnje propisane zakonom.

Obveza plaćanja pristojbe, ako ZSP-o, nije drukčije propisano, nastaje:

• za podneske (tužbe, pravne lijekove, prijedloge za ovrhu i dr.) - u trenutku kada se predaju, a za podneske dane na zapisnik - kada je zapisnik dovršen,
• za odgovor na tužbu po pravomoćnom završetku postupka za svaku stranku razmjerno uspjehu u parnici,
• za sudske prijepise - kada se zatraže,
• za sudske odluke - kada se stranci ili njenom zastupniku dostavi prijepis odluke,
• za rješenja o nasljeđivanju - kada postanu pravomoćna,
• u postupku prisilne nagodbe, stečaja i likvidacije - donošenjem odluke o glavnoj diobi ili donošenjem rješenja o odobrenju prisilne nagodbe,
• za ostale radnje - kada se zatraži njihovo poduzimanje ili kada sud započne postupati.

Opće pravilo u vezi snošenja troškova parničnog postupka jest da je stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protivnoj stranci i njezinu umješaču nadoknaditi troškove izazvane vođenjem postupka. Umješač na strani stranke koja je izgubila parnicu dužan je naknaditi troškove koje je uzrokovao svojim radnjama.

U odnosu na troškove zastupanja od strane odvjetnika, pitanje nagrade i naknade troškova odvjetnika regulirano je odredbama Zakona o odvjetništvu („Narodne novine“, broj 9/94, 117/08prijevod, 50/09, 75/09 i 18/11, 126/21; dalje u tekstu: ZO).

Odvjetnici imaju pravo na nagradu za svoj rad te na naknadu troškova u svezi s obavljenim radom sukladno tarifi koju utvrđuje i donosi Komora uz suglasnost ministra pravosuđa, a odvjetnici su dužni stranci izdati račun nakon izvršene usluge. U slučaju otkaza ili opoziva punomoći odvjetnik je dužan izdati račun u roku od 30 dana od dana otkaza ili opoziva punomoći.

U imovinsko-pravnim stvarima odvjetnici mogu sa strankom ugovoriti nagradu za rad i u razmjeru s uspjehom u postupku odnosno u pravnim radnjama koje će za stranku poduzeti sukladno odvjetničkoj tarifi. Takav ugovor valjan je samo ako je zaključen u pisanom obliku.

Dakle, u imovinsko-pravnim stvarima stranke mogu svoj odnos sa odvjetnikom regulirati i pisanim ugovorom.

11 Mogu li zatražiti pravnu pomoć?

Ako je stranci potrebna stručna pravna pomoć za pravni savjet se može obratiti odvjetnicima, koji su u Republici Hrvatskoj na temelju članka 3. ZO-a ovlašteni pružati sve oblike pravne pomoći, a osobito davati pravne savjete, sastavljati tužbe, žalbe, prijedloge, zahtjeve, molbe, izvanredne pravne lijekove i druge podneske te zastupati stranke.

Također, strankama stoji na raspolaganju mogućnost korištenja besplatne pravne pomoći. Naime, odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine“, broj 143/13 i 98/19) propisana je mogućnost odobravanja besplatne pravne pomoći građanima koji si pravnu pomoć ne mogu osigurati, a pomoć im je potrebna. Informacije o sastavu besplatne pravne pomoći u Republici Hrvatskoj dostupne su na mrežnoj stranici: https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184.

12 Kada se smatra da je moj postupak službeno pokrenut? Hoće li mi nadležna tijela dati neke povratne informacije o tome je li moj predmet pravilno izložen?

Parnični postupak pokreće se podnošenjem tužbe, a počinje teći dostavom tužbe tuženiku.

Nakon primitka tužbe obavljaju se pripreme za glavnu raspravu.

Te pripreme, između ostalog, obuhvaćaju prethodno ispitivanje tužbe te će sud, ako tužba nije razumljiva ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupiti, podnositelju naložiti da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu vratiti podnesak radi ispravka ili dopune.

13 Hoću li dobiti detaljne informacije o rasporedu sljedećih događaja (poput roka u kojem moram uložiti dokument za obranu)?

Stranke, njihove punomoćnike i zastupnike o stanju predmeta obavještava službenik sudske pisarnice na osnovi podataka iz upisnika i spisa.

Obavijest će se ograničiti na podatke o stadiju postupka i sucima pojedincima, predsjednicima vijeća, članovima vijeća i sudskim savjetnicima kojima je predmet dodijeljen u rad.

Pri davanju obavijesti zabranjeno je davati izjave o pravilnosti pojedinih sudskih radnji, kao i o vjerojatnom ishodu postupka.

Obavijesti se mogu davati telefonom, elektroničkom poštom i u pisanom obliku.

Stranke mogu same putem interneta obaviti uvid u podatke o stadiju postupka i sucima pojedincima, predsjednicima vijeća, članovima vijeća i sudskim savjetnicima kojima je predmet dodijeljen u rad ako je za sudski predmet uspostavljena usluga Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima (usluga e-Predmet).

Rokovi za dolazak na sud i ostale korake koje poduzimaju stranke ili sud propisani su odredbama ZPP-a.

Više o rokovima i vrstama rokova vidjeti informativni paket pod nazivom „Postupovni rokovi – Republika Hrvatska“.

Posljednji put ažurirano: 06/02/2023
Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.